

МЕТОДИКА

використання фінансової аграрної розписки у кредитних спілках

I. Загальні положення.

1. Дана методика розроблена для упорядкування практики використання фінансових аграрних розписок кредитними спілками України.
2. У цій Методиці терміни вживаються у значеннях, наведених в Законі України "Про аграрні розписки", з урахуванням особливостей використання аграрних розписок кредитними спілками:
 - аграрна розписка - товаророзпорядчий документ, що фіксує безумовне зобов'язання боржника, яке забезпечується заставою, здійснити поставку сільськогосподарської продукції або сплатити грошові кошти на визначених у ньому умовах;
 - фінансова аграрна розписка - це товаророзпорядчий документ, що фіксує безумовне зобов'язання боржника, яке забезпечується заставою, сплатити грошову суму, розмір якої визначається за погодженою боржником і кредитором формулою з урахуванням цін на сільськогосподарську продукцію у визначеній кількості та якості.
 - кредитор – це кредитна спілка, що надає грошові кошти за кредитним договором, відповідно до умов якого боржник видає їй аграрну розписку, наділяючи правом вимагати від нього належного виконання зобов'язань.
 - боржник – член кредитної спілки або фермерське господарство чи приватне підприємство, яке знаходиться у власності члена кредитної спілки, яка видає аграрну розписку для оформлення свого зобов'язання сплатити грошові кошти на визначених в аграрній розписці умовах.

II. Призначення фінансової аграрної розписки.

1. Фінансова аграрна розписка призначена сприяти покращенню фінансування членів кредитних спілок - малих та середніх агровиробників, зокрема, забезпечити фінансування до початку сезону посівної з метою закупівлі необхідного матеріально-технічного забезпечення для ведення сільськогосподарської діяльності поточного та, можливо, майбутніх сезонів.
2. Фінансова аграрна розписка пов'язує розмір свого зобов'язання із майбутнім врожаєм агровиробника. Зважаючи на те, що українські виробники часто не мають достатньої кількості активів для надання необхідної кредиторам застави та покриття кредитних зобов'язань, то у цих випадках саме аграрна розписка сьогодні створює механізм, який дозволяє агровиробникам залучити фінансування із використанням майбутнього врожаю як застави для кредиторів – кредитних спілок.

III. Обов'язкові реквізити фінансової аграрної розписки.

(Обов'язкові реквізити фінансової аграрної розписки встановлені статтею 6 закону України «Про аграрні розписки». Документ, що не відповідає вимогам вказаної статті 6, не є аграрною розпискою).

1. Назва “Фінансова аграрна розписка”.
2. Строк сплати грошових коштів.
3. Реквізити кредитора – кредитної спілки.
4. Предмет та формула розрахунку розміру грошового зобов'язання.

Предмет - безумовне зобов'язання сплатити грошові кошти, визначення формули розрахунку розміру грошового зобов'язання боржника, кількості та родових ознак сільськогосподарської продукції, що є невід'ємною частиною такої формули, при цьому кількість та якість сільськогосподарської продукції, яка визначена у групах 01-14 розділів I та II Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності, кількість продукції є невід'ємною частиною цієї формули.

5. Умови та місце сплати грошових коштів.

Зокрема, номер банківського рахунку кредитної спілки та інші реквізити необхідні для банківського переказу.

6. Опис предмету застави, у тому числі інформація щодо кадастрового номера, місця розташування, правостановлюючих документів на земельні ділянки, на яких вирощується заставлений майбутній врожай сільськогосподарської продукції.

Важливо детально описати предмет застави – майбутній врожай, у тому числі прописати інформацію щодо:

- кількості застави та її договірної вартості (чи вся продукція з конкретних ділянок буде надаватись у заставу, чи її частина; і якщо буде заставлена частина, необхідно вказати її кількість);
- документи, що підтверджують використання земельних ділянок – права власності на землю або право оренди землі з метою ведення сільськогосподарської діяльності, на яких вирощується заставлений майбутній врожай сільськогосподарської продукції;
- кадастровий номер (/кадастрові номери) земельних ділянок;
- розташування земельних ділянок;

7. Дата та місце видачі аграрної розписки;

8. Реквізити боржника, підпис та печатка (за наявності): ім'я боржника, його місце реєстрації, реєстраційний номер облікової картки платника податків (номер та серія паспорта у разі, якщо особа через свої релігійні переконання відмовляється від прийняття

реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомила про це відповідні органи доходів і зборів) та підпис - для фізичних осіб. Найменування, адреса місцезнаходження, код ЄДРПОУ, підпис уповноваженої особи - для юридичних осіб.

У разі якщо боржників два і більше, зазначаються дані всіх боржників.

Боржник та кредитор можуть домовитися про включення до тексту фінансової аграрної розписки додаткових умов, що не суперечать положенням Закону України «Про аграрні розписки».

Такими рекомендованими умовами є

- 1) Поняття маркетингового року для сільськогосподарської продукції, майбутній врожай якої передається в заставу;
- 2) Технологія вирощування, збирання та зберігання врожаю, зокрема граничний строк збирання продукції та місце зберігання зібраної продукції;
- 3) Умови автоматичного включення в предмет застави майбутнього врожаю та зібраної продукції будь-якої іншої сільськогосподарської продукції, що вирощується чи буде вирощуватися на земельних ділянках;
- 4) Стан, за якого майбутній врожай вважається повністю загинлим, і порядок його визначення

IV. Етапи здійснення кредитування із застосуванням фінансової аграрної розписки.

А) Для членів спілки – фізичних осіб

1. Член кредитної спілки проходить процедуру оцінки кредитного ризику, відповідно до внутрішніх процедур спілки.
2. Укладається кредитний договір, який регулює розмір кредиту, відсотків та види забезпечення виконання зобов'язань за ним. Такий договір має містити умови щодо зобов'язання позичальника видати аграрну розписку та гармонізації цих документів.
3. Укладається фінансова аграрна розписка, яка використовується як застава та обліковується на позабалансовому рахунку.
4. Член кредитної спілки сплачує основну суму кредиту, нараховані на нього проценти та суму неустойки (за наявності) та іншої відповідальності за порушення грошових зобов'язань на відповідні рахунки кредитної спілки.
5. Після повного погашення всіх зобов'язань по кредиту, включаючи сплату неустойку та інші можливі платежі, кредитна спілка повертає фінансову аграрну розписку позичальнику з відміткою про її виконання протягом трьох робочих днів з моменту отримання останнього платежу.
6. Член кредитної спілки звертається до нотаріуса для внесення запису про припинення аграрної розписки до відповідних реєстрів, для чого нотаріусу надається оригінальний примірник аграрної розписки з відміткою кредитної спілки про її виконане. Таке звернення допускається також і зі сторони кредитної

спілки за умови дотримання строків повернення аграрної розписки члену кредитної спілки.

Б) Для фермерських господарств або приватних підприємств, які знаходяться у власності членів кредитної спілки.

(Згідно статті 21 Закону України «Про кредитні спілки» отримувати кредити від імені членів кредитної спілки можуть також фермерські господарства та приватні підприємства, які знаходяться у їх власності)

1. Член кредитної спілки та фермерське господарство або приватне підприємство, які знаходяться у власності такого члена проходить процедуру оцінки кредитного ризику, відповідно до внутрішніх процедур спілки.
2. Укладається трьохсторонній кредитний договір (між кредитною спілкою, членом кредитної спілки та фермерським господарством, яке перебуває у власності члена спілки), який регулює розмір кредиту, відсотків та види забезпечення виконання зобов'язань за ним.
3. Укладається фінансова аграрна розписка між фермерським господарством або приватним підприємством та кредитною спілкою, яка використовується як застава та обліковується на позабалансовому рахунку.
4. Фермерське господарство або приватне підприємство сплачує основну суму кредиту, проценти, а також суму неустойки та іншої відповідальності за порушення грошових зобов'язань (за наявності) на відповідні рахунки кредитної спілки.
5. Після повного погашення всіх зобов'язань по кредиту, включаючи сплату неустойку та інші можливі платежі, кредитна спілка повертає фінансову аграрну розписку позичальнику з відміткою про її виконання протягом трьох робочих днів з моменту отримання останнього платежу.
7. Фермерське господарство або приватне підприємство звертається до нотаріуса для внесення запису про припинення аграрної розписки до відповідних реєстрів, для чого нотаріусу надається оригінальний примірник аграрної розписки з відміткою кредитної спілки про її виконане. Таке звернення допускається також і зі сторони кредитної спілки за умови дотримання строків повернення аграрної розписки члену кредитної спілки.

V. Бухгалтерський облік фінансових аграрних розписок

А) Для кредиторів членам спілки – фізичним особам

Члени спілки - одноосібники (ОСГ), які володіють землею не зобов'язані вести бухгалтерський облік у відповідності до Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» №996-XIV.

Для кредитної спілки:

Зміст господарської операції	ДТ	КТ
Видано грошові кошти за кредитним договором під забезпечення ФАР	376	311
Розкриття інформації по ФАР на позабалансовому рахунку	06	-
Відображено нарахування відсотків за _____ місяць _____ року згідно умов кредитного договору	373	71
Відображено нарахування відсотків за _____ місяць _____ року згідно умов кредитного договору	373	71
...	373	71
Отримані грошові кошти за кредитним договором в рахунок погашення кредиту	311	376
Отримані грошові кошти за кредитним договором в рахунок погашення нарахованих відсотків	311	373
Списано ФАР з позабалансового рахунку	-	06

Б) Для кредитів фермерським господарствам або приватним підприємствам, які знаходиться у власності членів кредитної спілки.

Фермерське господарство як юридична особа або Приватне підприємство зобов'язані вести бухгалтерський облік у відповідності до Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» №996-XIV.

Фермерське господарство або приватне підприємство		
Зміст господарської операції	ДТ	КТ
Отримано грошові кошти за кредитним договором під забезпечення ФАР	311	685
Розкриття інформації по ФАР на позабалансовому рахунку	-	05
Нараховані відсотки за кредитним договором за _____ місяць _____ року	951	684
Нараховані відсотки за кредитним договором за _____ місяць _____ року	951	684
...		
Перераховані грошові кошти на погашення кредиту	685	311
Перераховані грошові кошти нарахованих відсотків за кредитним договором	684	311

Списано ФАР з позабалансового рахунку	05	-
Кредитна спілка	ДТ	КТ
Видано грошові кошти за кредитним договором під забезпечення ФАР	376	311
Розкриття інформації по ФАР на позабалансовому рахунку	06	-
Відображено нарахування відсотків за _____ місяць _____ року згідно умов кредитного договору	373	71
Відображено нарахування відсотків за _____ місяць _____ року згідно умов кредитного договору	373	71
...	373	71
Отримані грошові кошти за кредитним договором в рахунок погашення кредиту	311	376
Отримані грошові кошти за кредитним договором в рахунок погашення нарахованих відсотків	311	373
Списано ФАР з позабалансового рахунку	-	06

Для кредитної спілки:

Зміст господарської операції	ДТ	КТ
Видано грошові кошти за кредитним договором під забезпечення ФАР	376	311
Розкриття інформації по ФАР на позабалансовому рахунку	06	-
Відображено нарахування відсотків за _____ місяць _____ року згідно умов кредитного договору	373	71
Відображено нарахування відсотків за _____ місяць _____ року згідно умов кредитного договору	373	71
...	373	71
Отримані грошові кошти за кредитним договором в рахунок погашення кредиту	311	376
Отримані грошові кошти за кредитним договором в рахунок погашення нарахованих відсотків	311	373
Списано ФАР з позабалансового рахунку	-	06

VI. Переваги використання фінансової аграрної розписки

1. Пропозиція нового інструменту для кредитування членів спілки-агровиробників.
2. Збільшення членської бази за рахунок покращення доступу до фінансування.
3. Збільшення розміру застави для покриття кредиту майбутнім врожаєм, який є основним джерелом доходу агровиробника. Кредитна спілка може отримувати додаткову заставу (обладнання, запаси, інші активи) та вказати це у аграрній розписці.
4. Можливість здійснювати моніторинг врожаю, який надано у заставу та оперативно вживати заходів для його порятунку від загроз.
5. Доступ до інформації та відслідковування кредитної історії за аграрними розписками через централізований реєстр аграрних розписок.
6. Прискорена процедура примусового стягнення боргу за аграрною розпискою у випадку невиконання боржником зобов'язань за аграрною розпискою у порівнянні зі стандартною судовою процедурою. Примусове стягнення боргу за аграрною розпискою відбувається у позасудовому порядку на підставі виконавчого напису нотаріуса.

VII. Додатки

1. Зразок примірною кредитного договору (кредит, що надається фермерському господарству або приватному підприємству, яке знаходиться у власності члена кредитної спілки).
2. Зразок примірної фінансової аграрної розписки.
3. Орієнтовний список документів, необхідних для оформлення фінансової аграрної розписки.